

BABITS MIHÁLY ELFELEJTETT VERSE

1907-ben »Az Idő« címmel irodalmi folyóirat látott napvilágot Szegeden. Nem az első s nem is az utolsó szegedi irodalmi lapkísérlet, még csak a legjelentősebbnek sem mondható. Havonként jelent meg, szerkesztője Kállai Emil fiatal szegedi ügyvéd és dilettáns költő, munkatársai szegediek — Móra, Tömörkény, Juhász Gyula — kívül fővárosi — Ignótus, Bródy, Kiss József, Mikszáth — és vidéki írók, költők. Ady is küldött néhány tárcát »Az Idő« szerkesztőségének, lévén az irodalmi kapcsolat ez idő tájt igen élénk Szeged és Nagyvárad között. A nevek így együtt talán ellentmondani látszanak annak, hogy a lap nem a legjelentősebb szegedi irodalmi folyóirat. Valóban, ennyi nagy névvel, ennyi országos jelentőségű munkatárssal egyetlen szegedi lap sem dicsekedhetik egészen napjainkig. Csakhogy e nevek három évfolyam (1907–1909) számaiban elszórtan, alkalmyszerűen jelennek meg, és sajnos egyáltalán nem határozzák meg a lap jellegét, mely minden látszólagos színvonalassága ellenére sem egyéb elvtelen »króniká«-nál. Akad benne a DEMKE propagálásától kezdve a szegedi Gyorsíró Egyesület lelkes dicsőítésén keresztül az »A Holnap« üdvözléséig, majd az ismert polémia során a lebecsülésig sok minden.

Mielőtt nyomdafestéket látna a lap teljes anyagának feldolgozása Szeged irodalmi életéről készített dolgozatunk keretében, szükségesnek tartjuk közölni Babits Mihály egyik, szegedi helyettes-tanársága idején »Az Idő«-ben megjelent költeményét. (Az Idő, 1908. február 2. — II. évf. 2. szám.)

Ti modern lányok !

Babics (sic!) Mihály.

*Figyelem, ti szépek, figyelem ti lányok,
rólátok az ének, örökuj talányok,
rólátok az ének, rólátok az álom,
Szemeteknek vándormadarát vizsgálom*

5. *S nem unom színbontó tükörét csodálni.
Ti cipős tündérek, nevetés hárfái,
Csókok örökforró télided kancsói,
Fényes ikerlámpák eleven tartói
Ismerhet-e más úgy, ahogy én ismerlek,*
10. *hogy színigazsággal verselni is merlek ?
Számolja a mérnök nap, hold utazását
én szép szemeteknek csillagja futását
s álmatokat írom ügyes álombontó,
jósolok időt, mint a jóvendőmondó,*
15. *kaparok, mint ó bölcs egyiptusi hártján,
s mint a cigányasszony, kiteritem kártyám.*

*Halljátok a szót hát : mosolyogtok, sirtok,
szavakat susogtok, leveleket írtok,
könyveket olvastok, zongorákat vertek,*

20. *főztök ugyan, süttök, habokat kevertek,
táncolva vigadtok, s járja az uj boszton,
Sápadtok a krétán, híztok a tejkoszton,
türitek a fűzöt, mint katona pánczélt,
kenítek a krémet, hol valamely ránc ért,*
25. *kenítek a hajport s nem is éppen hajra,
patikát használtok s nem is éppen bajra,
játsszotok is tűzzel, pirultok is szendén
hajlongtok a jégen, kecsesen billentvén,
sőtél lugasoknak enyelegtek árnyán,*
30. *nem tudtok aludni puha selyem párnán,*

¹² Somlyófi Keller István : Möriz Zsigmond az Ignótus-ügyről, Szabó Dezsőről, a Nyugat renaissance-áról és a magyar irodalom problémáiról. *Homokóra*, 1930. márc. 19.

¹³ Vö. a 2. jegyz.

¹⁴ Gyalogolni jó, 239–247. l.

¹⁵ *Délmagyarország*, 1940. jan. 13.

¹⁶ *Vér György* : Möriz Zsigmonddal a szegedi Tündéerkertben. *Délmagyarország*, 1941. nov. 1. — *Bálint Sándor* : I. m. — *Péter László* : A szegedi dudától a Rózsa Sándorig. Möriz Zsigmond és Szeged. *Délmagyarország*, 1954. jún. 27.

*s ha még ma Jenőhöz, holnap Elemérhez
dobogva lihegek : csakis egyért — férjhez !*

- Nosza mint cigány nő hadd osztom a kártyám :
Halljatok okos szót, hami áll e kártyán*
35. *mert bárha a cél egy, százféle a módja,
madarásznak enyve, horgász pici drótja,
vívónak a tőr jó, vadásznak a háló,
csikásznak a csikkas, sólymárnak a ráró :
uj vadnak is uj csel fog kelleni fogni :*
40. *egeret lehet csak masinával fogni.
Ésik is nálatok válogatás bőven,
fegyverben és enyvben, hálóban és tőrben
a kacsonyomintás enyv, tőr a kacsintás,
háló a piciny fűrt, mely szabadon hintáz.*
45. *De a választásban óvakodni tessék :
sokszor ügyet vesz a nagyon sok ügyesség
sokszor ami egyhelytt nyert, vesztene másutt
s csak azután látnád : jobb lett volna más út
Hamit azért kívánsz, meg akarok kapni,
ajánlom a fegyvert emberire szabni.*
50. *Lám ez a lélektan, s drága a tandíja
nem ám amit tanít a preparandia.
Mert egyazon bornak hatása is más-más :
ami egynek pezsgő, másnak csupa másolás.*
55. *Ami egyet csábit, mást éppen az üz el :
fogd az okost halkán, a fajankót tüzzel.
Más csalétket kíván bűró komoly hőse,
mást a művészasztal bohémismerőse,
mást a letürt kráglit, mást a magas gallér,*
60. *mást a tudós stréber, mást meg a sport-edző,
mást a joggyakornok, mást meg az aljegyző.
Ennek egyéb nem kell, mint mutató asszony,
Annak, ki naponta eljár a piacon,
ez csak a pénzt nézi, az csak a szépséget,*
65. *ez a modern lelket, az magyar épséget,
ez ügyes gazdasszonyt, amaz ugyan lelket :
ami egyet csábit, mást ugyanaz kerget
Van akit egy jellel, van kit csakis csellel,
van akit megejthetsz kivágott kebellet.*
70. *Tűzbe tán ezt tüzes mozdulatid hozzák,
de amint már mondtam, jobb az óvatosság,
jobb heteket késni, mint rontani mindent :
vége teszen jóvá — ne feledd el — mindent
s minek egy a célja, ezer a fortélyja,*
75. *nem is illik mindjárt lecsapni, mint héja.*

*De nem akarnám, hogy lenne szavam kemény :
hosszu talán máris ez a tanköltemény.*

- Hosszu aki unja, rövid aki érti,
mégis a folytatást nem lesz aki kérdi,*
80. *nem lesz aki kérdi, mi áll neki kártyán,
lesz aki megijed jóslataim tárgyán,
lesznek akik tovább szavamát már félík :
jobb az igazságot mondani csak félíg.*

A közlésben pontosan követtük »Az Idő«-ben található szöveget, bár nyilvánvaló, hogy az interpunkció, a sorkezdetek nagy-, illetve kisbetűs írásának következetlensége, a »c« és a »cz« együttes használata, a 7. sorban a »télided«, a 21. sorban a »tancelva«, a 41.-ben a »bőven«, a 49. sorban az »akarok«, az 57. sorban a »bűró« szavak a felületes nyomdai korrekció hibájából szerepelnek a fenti formában. (Helyesen : telided, tancelva, bőven, akarod, bűró.)

A költemény nyilvánvalóan alkalmi, szándékát tekintve sem nagyigényű, amolyan tréfás-gúnyos modern »ars amandi« helyesebben a »férjfogás művészete«. Nem csoda, hogy

az önmagával szemben is hallatlanul igényes Babits nem tartotta számon, bár lehet, hogy hagyatékából előkerülne az eredeti kézirat is. Szinte természetes, hogy nem vette bele az ez évben megjelenő »Levelek Irisz koszorújából«-ba, az »A Holnap«-ban megjelent versei közt sincs témájában és hangjában hasonló. Egyben jellemző, hogy az első verskötetét a »Gyűlölek : távol légy, alacsony tömeg!« sorral kezdő költőtől mennyire nem áll távol még az akkori átlagos polgári ízléshez bizony meglehetősen alkalmazkodó, a századvégi lírára jellemző módor. A rímelés virtuozitása s különösen a 6—8. sorok képei (lásd a »Sugár« »O kancsók kincse! drága kincs! Kincsek kancsója, csókedény!« sorait) elvitathatatlanul az ifjú Babitsra, a »Levelek Irisz koszorújából« költőjére vallanak.

A »Ti modern lányok!«-at nem tartja számon egyetlen hozzáférhető Babits-bibliográfia sem. (Lásd Sárkány Oszkár bibliográfiáját a Babits-émlékkönyv 297—308. l., továbbá a gyűjteményes kiadások tartalomjegyzékeit : B. M. összes versei B. p. én. Athenaeum, B. M. összes versei. B. P. én. Franklin »Egyéb gyűjteményébe fel nem vett versek 1903—1932.« 585—599. l. illetve B. M. hátrahagyott versei B. p. é. n. Nyugat. Sajtó alá rendezte Illyés Gyula.)

PÁSZTOR JÓZSEF *

KÉT JUHÁSZ GYULA KÉZIRAT

A hetedik és a nyolcadik gimnáziumban Juhász Gyulának meghitt osztálytársa volt Rékai Viktor. Az irodalmilag tájékozott, kissé szentimentális fiatalember az érettségi után emléksorokat kért volt osztálytársaitól. Juhász ezt írta, illetve rajzolta az emlékkönyvnek előlötletett kis notesz két oldalára :

Atlas egykor és most

Emléksorok

Ha én azt irnám, hogy

»Emlékezzél legjobb barátodra

vagy

»Ismerd meg tenmagadat«

avagy

»A barátság olyan rózsa

Amely nem hervad el soha«

akár csak azt irnám

»Emlékezzél arra, hogy két füled

van és egy orrod,«

vagy

»Ismerd meg a levetett télikabátodat«

avagy

»Ne higgy magyar a németnek

Akármivel hitegetnek«

azért inkább azt írom, hogy

a csirkepaprikás jó, de a

nyers bőftököt ő. m. a. f.

Juhász Gyula

(Nota bene : Ennyi csillaggal egy nyugalmazott altábornagy sőt, még a gönczöl szekér se dicsekedhetik.) [L. a képen.]

U. i.

Hogy mégis némi gyakorlati hasznod is legyen ebből az írásbeli interwiewből (ezt a szót tartsa meg magának Ponorí Thewrewk Emil) a következőket nyilatkoztatom ki : A leghasználtabb irodalmi műfaj a lyrai költeményeken kívül a váltó, jeles társszerzők Guttmann és Eisler és a legnagyobb költő manapság egy önjelölt.

* Pásztor József, Juhász Gyula volt iskolatársa, a Délmagyarország c. szegedi napilap egykori szerkesztője. Juhász Gyula hosszú időn keresztül volt a lapnak munkatársa és vezércikkírója. (Szerkesztőség.)